

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-04-74-AR73.7
Datum: 1. juli 2008.
Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: **sudija Fausto Pocar, predsjedavajući**
 sudija Mohamed Shahabuddeen
 sudija Mehmet Güney
 sudija Andrésia Vaz
 sudija Theodor Meron

Sekretar: **g. Hans Holthuis**

Odluka od: **1. jula 2008.**

TUŽILAC

protiv

**JADRANKA PRLIĆA
BRUNE STOJIĆA
SLOBODANA PRALJKA
MILIVOJA PETKOVIĆA
VALENTINA ĆORIĆA
BERISLAVA PUŠIĆA**

**ODLUKA PO ŽALBI OKRIVLJENIH NA
“ODLUKU O DODJELJIVANJU VREMENA ZA IZVOĐENJE DOKAZA ODBRANE”**

Tužilaštvo:

g. Kenneth Scott
g. Douglas Stringer

Odbрана:

g. Michael Karnavas i gđa Suzana Tomanović za Jadranka Prlića
gđa Senka Nožica i g. Karim Khan za Brunu Stojića
g. Božidar Kovačić i gđa Nika Pinter za Slobodana Praljka
gđa Vesna Alaburić i g. Nicolas Stewart za Milivoja Petkovića
gđa Dijana Tomašegović-Tomić i g. Dražen Plavec za Valentina Ćorića
g. Fahrudin Ibršimović i g. Roger Sahota za Berislava Pušića

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće, Međunarodni sud) rješava po četiri pojedinačne interlokutorne žalbe koje su odbrana Milivoja Petkovića (dalje u tekstu: Petkovićeva odbrana), odbrana Slobodana Praljka (dalje u tekstu: Praljkova odbrana), odbrana Brune Stojića (dalje u tekstu: Stojićeva odbrana)¹ i odbrana Valentina Čorića (dalje u tekstu: Čorićeva odbrana)² podnijele na “Odluku o dodjeljivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane”, koju je Pretresno vijeće III (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) donijelo 25. aprila 2008. godine.³

I. HISTORIJAT POSTUPKA

2. U ovom predmetu, Pretresno vijeće prвobitno je tužiocu odobrilo ukupno 400 sati za glavno izvođenje dokaza optužbe.⁴ Zatim je Pretresno vijeće broj sati smanjilo na 293.⁵ Poslije toga, Pretresno vijeće je odlučilo da tužiocu odobri dodatna 23 sata, tako da je tužiocu stavljeni na raspolaganje ukupno 316 sati.⁶ Nakon što je tužilac zaključio izvođenje svojih dokaza, pokazalo se da je stvarno iskoristio 297 sati.⁷

3. O predvidljivom trajanju izvođenja dokaza odbrane Pretresno vijeće prvi je put raspravljalo 17. marta 2008., na sastanku sazvanom u skladu s pravilom 65ter(G) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik),⁸ na kojem je od timova odbrane zatraženo da Pretresno vijeće izvijeste o svojim procjenama vremena koje je svakom od njih potrebno za dokazni postupak.⁹

4. Dana 31. marta 2008. svi timovi odbrane dostavili su podneske u skladu s pravilom 65ter(G) Pravilnika, kojima je svaki od njih Pretresno vijeće izvijestio o planiranom broju sati za

¹ Istim redom, *Petković Defence Appeal Against the Trial Chamber's 25 April 2008 "Décision portant attribution du temps à la Défense pour la présentation des moyens à décharge"* /Žalba Petkovićeve odbrane na “Odluku o dodjeljivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane” koju je Pretresno vijeće donijelo 25. aprila 2008., 2. maj 2008. (dalje u tekstu: Petkovićeva žalba); *Slobodan Praljak Appeal of the "Décision portant attribution du temps à la Défense pour la présentation des moyens à décharge"* /Žalba Slobodana Praljka na “Odluku o dodjeljivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane”/ javno s povjerljivim dodatkom, 2. maj 2008. (dalje u tekstu: Praljkova žalba); *Bruno Stojić Appeal from "Décision portant attribution du temps à la Défense pour la présentation des moyens à décharge"* Issued 25 April 2008 /Žalba Brune Stojića na “Odluku o dodjeljivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane” izdanu 25. aprila 2008./, 2. maj 2008. (dalje u tekstu: Stojićeva žalba); *Joiner of the Accused Čorić in Petković Defence Appeal Against the Trial Chamber's 25 April 2008 "Décision portant attribution du temps à la Défense pour la présentation des moyens à décharge"* /Podnesak kojim se optuženi Čorić pridružuje žalbi Petkovićeve odbrane na “Odluku o dodjeljivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane koju je Pretresno vijeće donijelo 25. aprila 2008.”/, 6. maj 2008. (dalje u tekstu: Čorićeva žalba); (dalje u tekstu, zbirno: žalbe).

² Zbirno dalje u tekstu: žalioci.

³ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o dodjeljivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane, 25. april 2008. (dalje u tekstu: Pobjijana odluka).

⁴ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Revidirana verzija Odluke kojom se usvajaju smjernice za vodenje pretresnog postupka, 24. maj 2006.

⁵ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o prihvatanju novih mjera u cilju okončanja suđenja u razumnom roku, 13. novembar 2006.; vidi i *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka kojom se rješava po Odluci Žalbenog vijeća donijetoj 6. februara 2007. po žalbi Tužilaštva u vezi s Odlukom Pretresnog vijeća o skraćivanju vremena za izvođenje dokaza Tužilaštva, 2. mart 2007.

⁶ Odluka o dodjeli dodatnog vremena za okončanje izvođenja dokaza Tužilaštva, 22. august 2007.

⁷ Pobjijana odluka, par. 9. Žalbeno vijeće napominje da tužilac ukazuje na to da je iskoristio 296 sati i 25 minuta; vidi Konsolidovani podnesak Tužilaštva protiv žalbi odbrane na odluku Pretresnog vijeća od 25. aprila o skraćivanju vremena za izvođenje dokaza optuženih, 16. maj 2008. (dalje u tekstu: Odgovor), par. 18. Žalbeno vijeće smatra da razlika između te dvije brojke nije značajna i u ovoj će odluci podrazumijevati brojku navedenu u Pobjijanoj odluci.

⁸ Dalje u tekstu: konferencija na osnovu pravila 65ter.

svoje glavno izvođenje dokaza. Odbrana Jadranka Prlića (dalje u tekstu: Prlićeva odbrana) zatražila je 128 sati, Stojićeva odbrana 68 sati, Praljkova odbrana 110 sati, Petkovićeva odbrana 91 sat; Čorićeva odbrana 81 sat, a odbrana Berislava Pušića (dalje u tekstu: Pušićeva odbrana) zatražila je 22 sata i 30 minuta.¹⁰

5. Dana 9. aprila 2008., Pretresno vijeće je stranama u postupku naložilo da dostave dodatne informacije u vezi sa svojim spiskovima na osnovu pravila 65ter, zatraživši da se posebno razjasni koliko vremena timovi odbrane traže za ispitivanje svjedoka koji ne svjedoče samo za jednog optuženog.¹¹ Dana 14. aprila 2008. svih šest timova odbrane dostavilo je zatražena razjašnjenja.¹² Kako proizlazi iz Dodatnog podneska Praljkove odbrane, ukupna količina vremena koje za izvođenje svojih dokaza traži Praljkova odbrana porasla je na 112 sati i 15 minuta.¹³ Prema Dodatnom podnesku Petkovićeve odbrane, ukupna količina vremena koje za izvođenje svojih dokaza traži Petkovićeva odbrana smanjeno je na 89 sati.¹⁴ Zahtjevi Čorićeve i Stojićeve odbrane u pogledu tražene količine vremena ostali su nepromijenjeni u odnosu na prvobitnu količinu iznijetu na sastanku na osnovu pravila 65ter.

6. Dana 18. aprila 2008. Pretresno vijeće je strane u postupku obavijestilo da ukupno količinu vremena za izvođenje dokaza odbrane od 301 sata i 30 minuta namjerava raspodijeliti na sljedeći način: Prlićevoj odbrani 80 sati, Stojićevoj odbrani 54 sata, Praljkovoj odbrani 50 sati, Petkovićevoj

⁹ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, 21. april 2008., T. 27239-27248 (djelimično povjerljivo).

¹⁰ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Spisak svjedoka Jadranka Prlića na osnovu pravila 65ter, povjerljivo, 31. marta 2008.; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Brune Stojića na osnovu pravila 65ter, povjerljivo, 31. marta 2008. (dalje u tekstu: Stojićev spisak na osnovu pravila 65ter); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Slobodana Praljka na osnovu pravila 65ter, javno s povjerljivim dodacima, 31. marta 2008. (dalje u tekstu: Praljkov spisak na osnovu pravila 65ter); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Petkovićeve odbrane na osnovu pravila 65ter, javno s povjerljivim dodacima, 31. mart 2008. (dalje u tekstu: spisak na osnovu pravila 65ter Petkovićeve odbrane); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Valentina Čorića na osnovu pravila 65ter, povjerljivo, 31. marta 2008. (dalje u tekstu: spisak Čorićeve odbrane na osnovu pravila 65ter); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Berislava Pušića sa spiskovima na osnovu pravila 65ter(G), povjerljivo, 31. marta 2008.; (dalje u tekstu, zbirno: spiskovi na osnovu pravila 65ter). Žalbeno vijeće napominje odstupanje između količine vremena koju je Praljkova odbrana procijenila potrebnom za glavno izvođenje svojih dokaza u svom spisku na osnovu pravila 65ter (107 sati i 55 minuta) i proračuna količine navedenog u Pobijanoj odluci (110 hours). Prema objašnjenu koje je Pretresno vijeće dalo u Pobijanoj odluci (u fusnoti 48) i s obzirom na to da je zahtjev Praljkove odbrane u pogledu vremena poslije toga doživio promjene, Žalbeno vijeće ne smatra potrebnim da se dalje bavi tim pitanjem.

¹¹ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Nalog o dodatnim informacijama u vezi sa spiskovima na osnovu pravila 65ter, 9. april 2008.

¹² *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Obaveštenje Jadranka Prlića shodno nalogu Pretresnog vijeća od 9. aprila 2008. u vezi s dodatnim informacijama o spiskovima na osnovu pravila 65ter, povjerljivo, 14. april 2008.; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Obaveštenje Brune Stojića s procjenom vremena potrebnog za zajedničke svjedočke odbrane shodno Nalogu o dodatnim informacijama u vezi sa spiskovima na osnovu pravila 65ter od 9. aprila 2008., povjerljivo, 14. april 2008. (dalje u tekstu: Dodatni podnesak Stojićeve odbrane); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Slobodana Praljka shodno nalogu Pretresnog vijeća od 9. aprila 2008. u vezi sa svjedocima za koje se očekuje da će ih pozvati više optuženih, povjerljivo, 14. april 2008. (dalje u tekstu: Praljkov dodatni podnesak); *vidi i Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, *Corrigendum* uz podnesak Slobodana Praljka shodno nalogu Pretresnog vijeća od 9. aprila 2008. u vezi sa svjedocima za koje se očekuje da će ih pozvati više optuženih, povjerljivo, 16. april 2008. (dalje u tekstu: Praljkov *Corrigendum* uz Dodatni podnesak); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Obaveštenje Petkovićeve odbrane shodno nalogu Pretresnog vijeća o dodatnim informacijama u vezi sa spiskovima na osnovu pravila 65ter od 9. aprila 2008., povjerljivo, 14. april 2008. (dalje u tekstu: Petkovićev dodatni podnesak); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Valentina Čorića shodno nalogu o dodatnim informacijama u vezi sa spiskovima na osnovu pravila 65ter, povjerljivo, 14. april 2008. (dalje u tekstu: Čorićev dodatni podnesak); *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Obaveštenje u ime Berislava Pušića shodno nalogu Pretresnog vijeća o dodatnim informacijama u vezi sa spiskovima na osnovu pravila 65ter, povjerljivo, 14. april 2008.; (dalje u tekstu, zbirno: Dodatni podnesci).

¹³ Praljkova odbrana Dodatni podnesak; *vidi i* Pobijanu odluku, par. 30.

¹⁴ Petkovićeva odbrana Dodatni podnesak; *vidi i* Pobijanu odluku, par. 34.

Prijevod

odbrani 50 sati, Čorićevoj odbrani 45 sati, Pušićevoj odbrani 22 sata i 30 minuta.¹⁵ Na konferenciji na osnovu pravila 73ter održanoj 21. aprila 2008. strane su pozvane da Pretresnom vijeću dostave okvirne procjene potrebne količine vremena.¹⁶

7. Dana 25. aprila 2008. Pretresno vijeće je izdalo Pobijanu odluku kojom je odbrani dodijelilo ukupno 336 sati i 30 minuta, raspodijelivši to vrijeme na sljedeći način: Prlićevoj odbrani 95 sati, Stojićevoj odbrani 59 sati, Praljkovoj odbrani 55 sati, Petkovićevoj odbrani 55 sati, Čorićevoj odbrani 50 sati, Pušićevoj odbrani 22 sata i 30 minuta. Pretresno vijeće je unaprijed svim stranama, na osnovu pravila 73 Pravilnika, odobrilo pravo žalbe na Pobijanu odluku.¹⁷

8. Dana 2. maja 2008. dostavljene su Petkovićeva, Stojićeva i Praljkova žalba. Čorićeva žalba dostavljena je 6. maja 2008., četiri dana nakon roka za podnošenje interlokutorne žalbe shodno pravilu 73(C) Pravilnika. Čorićeva odbrana nije navela nikakvo opravdanje za to zakašnjenje, niti je bila zatražila produženje roka. Međutim, uz napomenu da Čorić u svojoj žalbi samo izjavljuje da se pridružuje Petkovićevoj žalbi i ne navodi nikakav drugi žalbeni razlog, Žalbeno vijeće će prihvati to zakašnjenje koristeći svoja diskreciona ovlaštenja shodno pravilu 127(A)(ii) Pravilnika.

9. Dana 8. maja 2008. tužilac je zatražio da mu se odobri da podnese samo jedan, objedinjeni odgovor,¹⁸ što mu je Žalbeno vijeće odobrilo 9. maja 2008. godine.¹⁹ Tužiočev odgovor zaveden je 16. maja 2008. godine.

10. Dana 22. maja 2008. Praljkova odbrana je zatražila da joj se odobri ulaganje replike na Tužiočev odgovor istovremeno dostavivši i Repliku.²⁰ Žalbeno vijeće ovim izdaje zatraženo odobrenje. Istog dana, Praljkova odbrana podnijela je Obavještenje u vezi s prijevodom,²¹ u kojem traži da Žalbeno vijeće, kada bude rješavalo Praljkovu žalbu, uzme u obzir odluku Pretresnog vijeća od 16. maja 2008. u vezi s ograničenjima usluga prevođenja.²²

11. Dana 22. maja 2008. repliku je dostavila i Petkovićeva odbrana.²³ Stojićeva odbrana i Čorićeva odbrana nisu dostavile replike.

¹⁵ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o izmjeni dnevnog reda konferencije od 21. aprila 2008. koja prethodi izvođenju dokaza odbrane, 18. april 2008.

¹⁶ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, T. 21. april 2008., 27373-2745.

¹⁷ Pobijana odluka, par. 46.

¹⁸ Zahtjev za podnošenje konsolidovanog odgovora na žalbe žalilaca uložene 2. maja 2008.. i 6. maja 2008., 8. maja 2008.

¹⁹ Odluka po "Zahtjevu Tužilaštva za dostavljanje konsolidovanog odgovora na žalbe žalilaca od 2. maja 2008. i 6. maja 2008.", 9. maj 2008.

²⁰ Zahtjev Slobodana Praljka da se odobri ulaganje replike na odgovor Tužilaštva s replikom Slobodana Praljka na odgovor Tužilaštva, 22. maj 2008. (dalje u tekstu: Praljkova replika).

²¹ Obavještenje Slobodana Praljka u vezi s prijevodom dokumenata, 22. maj 2008., str. 1.

²² Obavještenje Slobodana Praljka u vezi s prijevodom dokumenata, str. 1, u kojem se upućuje na *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Nalog po zahtjevu Slobodana Praljka u vezi s prijevodom dokumenata, 16. maj 2008.

²³ Replika odbrane Milivoja Petkovića na podnesak Tužilaštva protiv žalbi odbrane na odluku Pretresnog vijeća od 25. aprila 2008. o skraćivanju vremena za izvođenje dokaza odbrane, 22. maj 2008. (dalje u tekstu: Petkovićeva replika).

II. PODNESCI STRANA

12. Kako se se pobliže iznosi u nastavku, svi žalioci navode da je Pretresno vijeće u Pobijanoj odluci učinilo vidljive greške zato što je: (i) težinu pridalo vanjskim ili nevažnim faktorima; (ii) prekršilo pravo optuženih na pravično suđenje shodno članu 21 Statuta i pravilu 82(a) Pravilnika time što je svakom od žalilaca za izvođenje dokaza odbrane dodijelilo količinu vremena koja (a) nije u razumnim granicama proporcionalna vremenu koje je bilo tužiocu odobreno za izvođenje dokaza optužbe; (b) optuženima objektivno ne osigurava adekvatne uslove za izvođenje dokaza odbrane.

13. Konkretno, Praljkova odbrana traži da Žalbeno vijeće poništi Pobijanu odluku i Pretresnom vijeću izda uputstvo da odobri najmanje 97 sati za izvođenje njenih dokaza.²⁴ Petkovićeva odbrana traži da Žalbeno vijeće poništi Pobijanu odluku i Pretresno vijeće uputi da dodijeli 89 sati za izvođenje njenih dokaza.²⁵ Čorićeva odbrana izjavljuje da se pridružuje Petkovićevu žalbi i tvrdi da bi, zbog sličnosti između činjenica koje bi mogle ići u prilog Čorićevu i Petkovićevu žalbi, Žalbeno vijeće Čorićevu žalbu moglo riješiti "bez pojedinačnog objašnjavanja činjenica" od strane Čorićeve odbrane.²⁶ Stojićeva odbrana traži da Žalbeno vijeće poništi Pobijanu odluku i naloži Pretresnom vijeću da Stojićevu odbrani odobri 68 sati za glavno ispitivanje.²⁷

14. U svom Odgovoru tužilac navodi da Pretresno vijeće nije pogriješilo u svojoj ocjeni o tome koliko vremena treba da se dodijeli timovima odbrane za izvođenje dokaza i da Pretresno vijeće, donijevši Pobijanu odluku, nije svoje diskreciono ovlaštenje za upravljanje postupkom iskoristilo na nerazuman način.²⁸ Tužilac takođe tvrdi da niko od žalilaca nije dokazao zašto vrijeme koje mu je odobreno nije u razumnim granicama proporcionalno vremenu koje je bilo odobreno za izvođenje dokaza optužbe ili zašto ono žaliocima ne bi omogućavalo adekvatne uslove za izvođenje dokaza odbrane.²⁹ Tužilac traži da Žalbeno vijeće potvrdi Pobijanu odluku.³⁰

III. KRITERIJI ZA PREISPITIVANJE

15. U jurisprudenciji Međunarodnog suda višestruko je potvrđeno diskreciono pravo pretresnih vijeća u upravljanju postupkom.³¹ Odluka Pretresnog vijeća o dodjeli vremena žaliocima za

²⁴ Praljkova žalba, par. 67.

²⁵ Petkovićeva žalba, par. 38.

²⁶ Čorićeva žalba, str. 1.

²⁷ Stojićeva žalba, par. 20

²⁸ Odgovor, par. 3, 20-34 i 58.

²⁹ Odgovor, par. 35-40, 41-45, 46-51, 52-56.

³⁰ Odgovor, par. 59.

³¹ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi odbrane na usmenu odluku Pretresnog vijeća od 8. maja 2006. o unakrsnom ispitivanju odbrane i po zahtjevu Udruženja branilaca da mu se odobri podnošenje podneska *amicus curiae*, 4. juli 2006. (dalje u tekstu: Odluka o unakrsnom ispitivanju u predmetu *Prlić*), str. 3; *Tužilac protiv*

izvođenje njihovih dokaza u ovom predmetu diskreciona je odluka koju Žalbeno vijeće poštuje. To poštovanje temelji se na tome što Žalbeno vijeće uvažava "direktn/a/ saznanj/a/ Pretresnog veća o svakodnevnom postupanju strana u postupku i praktičnim zahtevima predmeta".³² Stoga je Žalbeno vijeće u svom ispitivanju ograničeno na to da utvrdi da li je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje počinivši vidljivu grešku.³³ Žalbeno vijeće će poništiti diskrecionu odluku pretresnih vijeća samo onda kada utvrdi da se ona "(1) zasniva na netačnom tumačenju važećih pravnih odredbi; (2) zasniva na očigledno netačnom zaključku o činjenicama; ili (3) toliko je nepravedna ili nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionog prava pretresnog veća".³⁴ Žalbeno vijeće takođe će razmotriti da li je Pretresno vijeće prilikom donošenja odluke pripisalo težinu vanjskim ili irrelevantnim faktorima, odnosno da li im nije pripisalo nikakvu težinu ili im je pripisalo nedovoljnu težinu.³⁵

IV. DISKUSIJA

16. Svi žalioci tvrde da prava optuženih na pravično suđenje zagarantovana članom 21 Statuta ne smiju biti žrtvovana radi ekspeditivnosti postupka.³⁶ Žalbeno vijeće podsjeća na to da je, shodno pravilima 73bis i 73ter Pravilnika, Pretresno vijeće dužno da odredi koliko svjedoka svaka strana može da pozove i koliko se vremena svakoj strani stavlja na raspolaganje. Konkretno, pravilo 73ter(E) Pravilnika predviđa da pretresna vijeća, nakon što saslušaju odbranu i razmotre podneske na osnovu pravila 65ter svakog optuženog, moraju odrediti koliko se vremena stavlja na raspolaganje odbrani za izvođenje dokaza. Koristeći diskreciono ovlaštenje za dodjelu vremena, pretresna vijeća imaju dužnost da se staraju da se "suđenje nepotrebno ne odgađa i da bude dovršeno u razumnom roku, što je međunarodnim humanitarnim pravom priznato kao temeljno

Tolimira i drugih, predmet br. IT-04-80-AR73.1, Odluka po interlokutornoj žalbi Radivoja Miletića na odluku Pretresnog vijeća o spajanju postupaka, 27. januar 2006. (dalje u tekstu: Odluka po interlokutornoj žalbi Radivoja Miletića) par. 4; *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR73.7, Odluka po interlokutornoj žalbi na odluku Pretresnog veća o dodeli branioca, 1. novembar 2004. (dalje u tekstu: Odluka o dodjeljivanju branioca u predmetu *Milošević*) par. 9; *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR73, Razlozi odbijanja da se optužbi dozvoli da podnese žalbu na odluku o odgodbi, 16. maj 2002. (dalje u tekstu: Odluka o ograničavanju vremena u predmetu *Milošević*), par. 14: "Optužba pak, sasvim legitimno, konstatiše da je odluka kojom je Pretresno veće odredilo rok za izvođenje dokaza optužbe prepuštena /diskrecionoj/ proceni Pretresnog veća."

³² Odluka po interlokutornoj žalbi Radivoja Miletića, par. 4; Odluka o dodjeljivanju branioca u predmetu *Milošević*, par. 9.

³³ Odluka o unakrsnom ispitivanju u predmetu *Prlić*, str. 3, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-99-37-AR73, IT-01-50-AR73, i IT-01-51-AR73, Obrazloženje odluke po interlokutornoj žalbi tužioca na odbijanje zahteva za spajanje postupka, 18. april 2002., par. 4: "Kada se ulaže žalba na diskrecionu odluku Pretresnog veća, pitanje koje se pokreće žalbom nije da li je odluka bila ispravna, u smislu da li se Žalbeno veće slaže sa tom odlukom, nego da li je Pretresno veće prilikom donošenja takve odluke pravilno iskoristilo svoje diskreciono pravo", *vidi i par. 5-6; vidi i* Odluku o dodjeljivanju branioca u predmetu *Milošević*, par. 10; Odluka po interlokutornoj žalbi Radivoja Miletića, par. 6 gdje se citira *Tužilac protiv Stanišića*, predmet br. IT-04-79-AR65.1, Odluka po interlokutornoj žalbi Tužilaštva na odluku o privremenom puštanju na slobodu optuženog Miće Stanišića, 17. oktobar 2005. (dalje u tekstu: Odluka o privremenom puštanju na slobodu u predmetu *Stanišić*), par. 6.

³⁴ Vidi npr. *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-AR65.2, Odluka po interlokutornoj žalbi na odbijanje privremenog puštanja na slobodu tokom zimske pauze, 14. decembar 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović*), par.3; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.2, Odluka po interlokutornoj žalbi odbrane na odluku Pretresnog vijeća kojom se odbija zahtjev Ljubomira Borovčanina za privremeno puštanje na slobodu, 30. juni 2006. (dalje u tekstu: Odluka od 30. juna 2006. u predmetu *Borovčanin*), par. 5.

³⁵ Vidi npr. *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.4, IT-05-88-AR65.5, i IT-05-88-AR65, Odluka po konsolidovanoj žalbi na odluku po Borovčaninovoj molbi za posjetu pod nadzorom i na odluke po Gverinom i Miletićevom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu tokom pauze u sudskom postupku, 15. maj 2008., par.4.

³⁶ Praljkova žalba, par. 55-61; Praljkova replika, par. 32; Petkovićeva žalba, par. 25-36; Petkovićeva replika, par.4; Stojićeva žalba, par. 10-11.

pravo /na/ propisani /.../ sudsk/i/ postup/ak/".³⁷ Potvrđujući da pretjerano ograničavanje vremena takođe može ugroziti prava optuženih na propisani postupak, Žalbeno vijeće je već izrazilo stav da briga za sudsku ekonomičnost nikad ne smije ući u koliziju sa pravima strana na pravično suđenje.³⁸ Konkretno, vrijeme odobreno optuženom na osnovu pravila 73ter Pravilnika mora u razumnim granicama biti proporcionalno vremenu koje je dodijeljeno tužiocu i objektivno dovoljno da optuženom omogući da iznese svoju odbranu na način koji je u skladu s njegovim pravima iz člana 21 Statuta.³⁹

17. Ocjenjujući da li su žalioci dokazali da je Pretresno vijeće prilikom donošenja Pobijane odluke počinilo neku vidljivu grešku, Žalbeno vijeće će prvo razmotriti sve argumente iznijete u svim žalbama koji se odnose na metod koji je Pretresno vijeće primijenilo donoseći svoju odluku. Žalbeno će vijeće zatim razmotriti argumente žalilaca u vezi s tim da li je vrijeme odobreno pojedinom žaliocu u razumnim granicama proporcionalno vremenu dodijeljenom tužiocu i objektivno dovoljno da optuženima omogući da na primjeren način iznesu svoje teze.

A. Metod koji je usvojilo Pretresno vijeće

18. Petkovićeva odbrana navodi da se procjena Pretresnog vijeća u pogledu vremena dodijeljenog za šest dokaznih postupaka odbrane zasniva na matematičkoj podjeli vremena iskorištenog za dokazne postupke tužioca na šest optuženih⁴⁰ i da je takva "čisto matematička operacija"⁴¹ "sumnjiv način primjene /načela/ jednakosti sredstava".⁴² Petkovićeva odbrana nadalje navodi da načelo jednakosti sredstava nalaže da se svakom od optuženih dā pravična prilika da izvede sve relevantne dokaze koji imaju realan potencijal da doprinesu njegovoj odbrani.⁴³ U zaključku ona kaže da je "imanentno nemoguće" da, u predmetu sa šest optuženih, korektna primjena načela jednakosti sredstava rezultira strogo matematičkom korespondencijom između vremena odobrenog za dokazni postupak tužioca i ukupnog vremena dodijeljenog za šest dokaznih postupaka odbrane.⁴⁴ Tužilac odgovara da odobrene količine vremena nisu rezultat puke matematičke operacije dijeljenja, nego su plod detaljne analize dokaznih postupaka odbrane.⁴⁵

19. Žalbeno vijeće smatra da se "čisto matematičko računanje" kao metod raspodjele vremena za odbranu može smatrati zloupotrebnom diskrecionog ovlaštenja od strane Pretresnog vijeća. Kako

³⁷ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.2, Odluka po žalbi Tužilaštva u vezi s odlukom Pretresnog vijeća o skraćivanju vremena za izvođenje dokaza Tužilaštva, 6. februar 2007. (dalje u tekstu: Prva odluka o dodjeli vremena tužiocu u predmetu *Prlić*), par. 23.

³⁸ *Tužilac protiv Orića*, predmet br. IT-03-68-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s dužinom dokaznog postupka odbrane (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Orić*), par. 8; Prva odluka o dodjeli vremena tužiocu u predmetu *Prlić*, par. 23; Odluka o unakrsnom ispitivanju u predmetu *Prlić*, str. 4.

³⁹ Odluka u predmetu *Orić*, par. 8-9.

⁴⁰ Petkovićeva žalba, par. 10.

⁴¹ Petkovićeva žalba, par. 12.

⁴² Petkovićeva žalba, par. 10-11.

⁴³ Petkovićeva žalba, par. 11.

⁴⁴ Petkovićeva žalba, par. 10-12; Petkovićeva replika, par. 3, 13-14, 19.

Prijevod

se napominje u Odluci u predmetu *Orić*, "princip suštinske proporcionalnosti, a ne princip stroge matematičke jednakosti, u opštem smislu reguliše odnos vremena i svjedoka koji se odobravaju dvjema stranama u postupku".⁴⁶ Međutim, Žalbeno vijeće se nije uvjerilo da se Pobijana odluka zasniva na takvoj matematičkoj podjeli vremena.

20. U Pobijanoj odluci, Pretresno vijeće je dalo izričitu napomenu o razlikovanju "principa proporcionalnosti" i "principa stroge matematičke jednakosti" u dodjeljivanju vremena,⁴⁷ naglašavajući da njegovi zaključci u vezi s procjenama trajanja dokaznih postupaka odbrane "proizlaz/e/ iz detaljne analize svakog od Spiskova na osnovu pravila 65ter odbrane, a ne iz čisto matematičkog proračuna vremena".⁴⁸ Pretresno vijeće je nadalje objasnilo da je svoju odluku donijelo nakon što je razmotrilo, pored ostalog, mogućnosti za bolje korištenje postupaka iz pravila 92bis, 92ter i 92quater; repetitivnost nekih iskaza svjedoka, prevelike količine vremena odobrenog za pojedino svjedočenje, kao i okolnost da odbrana namjerava pozvati neke svjedočke koji bi svjedočili o djelima i činjenicama van okvira navoda Optužnice ili samo donekle povezanih sa njima.⁴⁹ Pretresno vijeće je uzelo u obzir i zapažanja koja su strane u postupku iznijele na sastanku na osnovu pravila 65ter(G) održanog 17. marta 2008., na konferenciji na osnovu pravila 73ter i u Dodatnim podnescima od 14. aprila 2008. godine.⁵⁰ Na osnovu svih tih faktora Pretresno vijeće je procijenilo koliko vremena treba da se dodijeli za dokazne postupke svakog pojedinog tima odbrane, a te su procjene diferencirane u odnosu na svakog optuženog.⁵¹

21. Žalbeno vijeće konstatuje da metod koji je usvojilo Pretresno vijeće prilikom određivanja potrebne količine vremena koja će svakom od optuženih dati dovoljno vremena za izvođenje svojih dokaza predstavlja razuman način korištenja diskrecionih ovlaštenja Pretresnog vijeća u odlučivanju o dodjeli vremena na osnovu pravila 73ter.⁵² Iz razloga detaljno iznijetih u nastavku, Žalbeno vijeće utvrđuje i to da Pretresno vijeće nije počinilo vidljivu grešku kada je, koristeći svoja diskreciona ovlaštenja za upravljanje suđenjem, vrijeme za dokazne postupke odbrane dodijelilo uvezši u obzir gore pomenute faktore.

22. Prvo, i Petkovićeva i Stojićeva odbrana kritikuju naglašavanje u Pobijanoj odluci korištenja postupaka na osnovu pravila 92bis, 92ter i 92quater Pravilnika kao zamjene za svjedoke uživo, zato što je svjedočenje u pismenom obliku mogućnost koja se nudi, a ne obavezan postupak.⁵³ Oni tvrde da Pretresno vijeće nije iznjelo dovoljne razloge kojima bi pokazalo da je

⁴⁵ Odgovor, par. 29 i 49.

⁴⁶ Odluka u predmetu *Orić*, par. 7.

⁴⁷ Pobijana odluka, par. 11.

⁴⁸ Pobijana odluka, par. 12.

⁴⁹ Pobijana odluka, par. 16.

⁵⁰ Pobijana odluka, par. 13.

⁵¹ Pobijana odluka, par. 18-24, 25-28, 29-33, 34-37, 39-41 i 42-43.

⁵² Odluka u predmetu *Orić*, par. 8-9.

⁵³ Petkovićeva žalba, par. 15; Stojićeva žalba, par. 13.

razumno da neki svjedoci odbrane svjedoče pismenim putem, a ne uživo⁵⁴ i da se odbrana "smanjenjem količine vremena dodijeljenog za izvođenje njenih dokaza ne smije primoravati da koristi taj mehanizam ili, štaviše, kažnjavati ako ga ne koristi".⁵⁵

23. Žalbeno vijeće napominje da je cilj pravila 92bis do 92quater obezbjeđivanje efikasnog izvođenja dokaza na suđenju i da se ona mogu primijeniti umjesto svjedočenja uživo onda kada se to ne odražava na pravičnost postupka. Procjenjujući količinu vremena razumno potrebnog svakom od optuženih za izvođenje dokaza, Pretresno vijeće je potpuno opravdano postupalo s pretpostavkom da će strane svoje dokaze izvoditi na najefikasniji mogući način i koristiti opcije koje im omogućuju da smanje količinu vremena potrebnog za izvođenje dokaza, posebno ako su ovi repetitivni ili perifernog značaja. S obzirom na to da dobro poznaje teze timova odbrane, Pretresno vijeće je sasvim razumno uzelo u obzir mogućnost da odbrana može iskoristiti pravila 92bis i 92ter Pravilnika za neke svjedoke koje namjerava da pozove.

24. Drugo, Stojićeva i Praljkova odbrana obrazlažu da bi o redundantnosti ili repetitivnosti dokaza koje predlaže odbrana Pretresno vijeće trebalo da odlučuje tokom izvođenja dokaza odbrane, a ne prije njega.⁵⁶ Konkretno, one navode da bi eventualne odluke o redundantnosti trebalo da se donose tokom ispitivanja svjedoka, jer će tada Pretresno vijeće biti u prilici da stekne uvid u iskaz i da braniocima ne dopusti da izvode svjedoke čiji su iskazi repetitivni ili su već ranije saslušani.⁵⁷

25. Žalbeno vijeće konstatuje da je odluku da relevantnost predloženih iskaza svjedoka ocijeni prije njihovog izvođenja u dokaznom postupku Pretresno vijeće donijelo iskoristivši svoje diskreciono ovlaštenje za vođenje pretresnog postupka. Ne postoji nikakva zapreka da pretresno vijeće ocijeni da će neki od dokaza koji se predlažu za izvođenje biti repetitivni kada je u prilici da, na osnovu pravila 73ter(E) i spiska na osnovu pravila 65ter koji predlažu optuženi, ocijeni koliko je vremena potrebno za pravičan dokazni postupak odbrane. Žalbeno vijeće smatra da ovaj metod nije samo razuman, nego i da je njegova prednost izvjesnost, zbog toga što se odbrani omogućava da svoju strategiju organizuje shodno količini vremena koje joj je stavljeno na raspolaganje. Žalbeno vijeće nadalje napominje da je Pretresno vijeće u Pobijanoj odluci razjasnilo da će usvojiti fleksibilan pristup i da će, ako odbrana dokaže da joj je potrebno dodatno vrijeme, dodatno vrijeme i odobrili.⁵⁸ Shodno tome, Žalbeno vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije učinilo nikakvu grešku u izboru pristupa.

⁵⁴ Petkovićeva žalba, par. 15; Stojićeva žalba, par. 12-13.

⁵⁵ Petkovićeva žalba, par.15.

⁵⁶ Praljkova žalba, par. 62-64; Stojićeva žalba, par.14.

⁵⁷ Praljkova žalba, par. 62, Stojićeva žalba, par.14.

⁵⁸ Pobjiana odluka, par.45.

26. Treće, Stojićeva odbrana navodi da je Pretresno vijeće postupilo nerazumno zato što je smanjenje količine vremena za dokazni postupak odbrane zasnovalo na činjenici da neki od predloženih svjedoka svjedoče za više optuženih, dok zajednički svjedoci mogu svjedočiti o različitim okolnostima, specifičnim za nekog optuženog.⁵⁹ Ona dodaje da, shodno pravilu 82(A) Pravilnika, broj sati koji neki optuženi traži za ispitivanje svjedoka važnog za njegovu pojedinačnu odbranu ne bi smio doći u pitanje zbog nezavisne odluke nekog drugog optuženog da ispituje iste svjedoke.⁶⁰

27. Žalbeno vijeće konstatuje da Pretresno vijeće nije postupilo nerazumno kada je, ocjenjujući koliko vremena treba da se dodijeli za ispitivanje nekog svjedoka, uzimalo u obzir da li je taj svjedok naveden na spisku na osnovu pravila 65ter ne samo jednog optuženog. Činjenica da neki svjedok ne svjedoči samo za jednog optuženog svakako omogućuje uštede kako vremena potrebnog za izvjesna proceduralna pitanja, npr. za potvrđivanje identiteta svjedoka, tako i za pribavljanje osnovnih informacija, npr. za opšte podatke o svjedoku. Osim toga, u predmetu u kojem se saoptuženi terete za iste zločine, nije nerazumno da se radi pod pretpostavkom da će svjedok kojeg poziva više timova odbrane, uz ostalo, možda svjedočiti o pitanjima relevantnim za dokazne postupke svih dotičnih timova. Što se tiče pojedinačnih odluka Pretresnog vijeća o repetitivnosti iskaza koje više timova odbrane nastoji da dobije od zajedničkih svjedoka, Žalbeno vijeće, shodno kriterijumima za preispitivanje na koje je podsjetilo ranije u tekstu, poštuje diskrecione odluke Pretresnog vijeća. Konkretni prigovori pojedinih optuženih u vezi s ocjenjivanjem repetitivnosti zajedničkih svjedoka od strane Pretresnog vijeća biće obrađeni u diskusiji u nastavku teksta.

B. Praljkova žalba

28. Praljkova odbrana navodi da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja kad je odobrilo samo 55 sati za izvođenje njenih dokaza.⁶¹ Praljkova odbrana traži da Žalbeno vijeće poništi Pobijanu odluku i Pretresnom vijeću izda uputstvo da za dokazni postupak Praljkove odbrane dodijeli najmanje 97 sati kako bi se optuženom Praljku dala "količina vremena koja je u razumnim granicama proporcionalna dokaznom postupku tužioca i koja omogućuje izvođenje njegovih dokaza u ravnopravnim uslovima".⁶²

1. Okvir žalbe

29. Žalbeno vijeće uvodno napominje da Praljkova odbrana pokreće više pitanja koja izlaze iz okvira za koji je Pretresno vijeće u Pobijanoj odluci dozvolilo ulaganje žalbe.

⁵⁹ Stojićeva žalba, par. 15-17.

⁶⁰ Stojićeva žalba, par. 15-17.

⁶¹ Praljkova žalba, par. 7.

⁶² Praljkova žalba, par. 67.

30. Prvo, Praljkova odbrana navodi da neproporcionalnost vremena dodijeljenog tužiocu i Praljkovoj odbrani biva još veća zbog razlika u količini vremena koje je stranama odobreno za unakrsno ispitivanje.⁶³ Žalbeno vijeće napominje da je Pobijanom odlukom određeno vrijeme za glavno izvođenje dokaza odbrane i da se dozvola za ulaganje žalbe koju je Pretresno vijeće izdalo odnosi samo na sadržaj Pobijane odluke. Naime, dodjelom vremena za unakrsno ispitivanje Pretresno vijeće se konkretno bavilo u jednoj drugoj odluci.⁶⁴ Žalbeno vijeće konstatiše da ne postoji osnov da to pitanje uzme u rješavanje tako da ga, shodno tome, neće razmatrati.

31. Osim toga, Praljkova odbrana u svom posebnom podnesku u okviru Obavještenja u vezi s prijevodom izražava zabrinutost zbog ograničenja usluga prevođenja koje je Pretresno vijeće odredilo svojom Odlukom od 16. maja 2008. godine.⁶⁵ Žalbeno vijeće napominje da se Pobijana odluka ne bavi pitanjem prevođenja, tako da ono izlazi iz okvira žalbe koji je Pretresno vijeće dozvolilo. Shodno tome, Žalbeno vijeće to pitanje ovdje neće razmatrati.

2. Proporcionalnost u razumnim granicama u odnosu na vrijeme odobreno za izvođenje dokaza optužbe

32. Praljkova odbrana tvrdi da Pobijana odluka krši kriterijum proporcionalnosti u razumnim granicama razrađen u Odluci u predmetu *Orić*.⁶⁶ Prvo, Praljkova odbrana insistira na tome da su Odlukom u predmetu *Orić* definisane "suštinske smjernice u pogledu proporcionalnosti" i tvrdi da striktno poređenje okolnosti tih dvaju predmeta otkriva da se Pobijana odluka ne pridržava tih smjernica.⁶⁷ U Odluci u predmetu *Orić* Žalbeno vijeće je poništilo odluku Pretresnog vijeća da se odbrani dodijeli 27% vremena u odnosu na vrijeme koje je bilo odobreno tužiocu, smatrujući da je "neproporcionalnost ovdje tako velika da nije potrebno dokazivati nikakvu konkretnu nanjetu štetu".⁶⁸ Praljkova odbrana ukazuje na to da joj je Pobijanom odlukom odobreno samo 17,4% vremena kojim je raspolagao tužilac, odnosno, proporcionalno manje od količine vremena koja je u Odluci u predmetu *Orić* ocijenjena kao kršenje proporcionalnosti u razumnim granicama.⁶⁹ Praljkova odbrana navodi da je Pretresno vijeće ovdje nerazumno postupilo uprkos većoj složenosti predmeta, koji u ovom slučaju obuhvata šire vremenske i geografske okvire nego predmet *Orić*, što

⁶³ Praljkova žalba, par. 30 -31. Praljkova odbrana u vezi s ovim podsjeća na to da, dok je njoj za unakrsno ispitivanje tužiočevih svjedoka bila odobrena jedna šestina vremena koje je tužilac imao za glavno izvođenje svojih dokaza, tužiocu je za unakrsno ispitivanje svjedoka Praljkove odbrane odobrena jednakna količina vremena kolika je odbrani bila odobrena za glavno izvođenje dokaza. Ona nadalje napominje da Pretresno vijeće Praljkovoj odbrani za unakrsno ispitivanje svjedoka saoptuženih nije odobrilo jednaku količinu vremena kao tužilcu jer Praljkova odbrana ima pravo na samo jednu desetinu vremena koje je odobreno tužiocu; Praljkova žalba, par. 30-31, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o usvajanju smjernica za izvođenje dokaza odbrane, 24. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka o smjernicama), par. 13-17.

⁶⁴ Odluka o smjernicama, par. 13-17.

⁶⁵ Obavještenje Slobodana Praljka u vezi s prijevodom dokumenata/, 23. maj 2008., par. 1, u kojem Praljkova odbrana traži da Žalbeno vijeće uzme u obzir argumente koje je ona iznijela u zahtjevu podnijetom Pretresnom vijeću (Zahtjev Slobodana Praljka za ponovno razmatranje odluke Pretresnog vijeća od 16. maja u vezi s prijevodom dokaza ili, alternativno, za izdavanje dozvole za ulaganje žalbe, 22. maj 2008.).

⁶⁶ Praljkova žalba, par. 17-33.

⁶⁷ Praljkova žalba, par. 20-21.

⁶⁸ Praljkova žalba, par. 22.

znači da je i optužnica duža, sa većim brojem tačaka optužbe i više oblika odgovornosti kojima se optuženi terete.⁷⁰

33. Tužilac na Praljkovo poređenje okolnosti sa situacijom iz Odluke u predmetu *Orić* odgovara iznoseći argument da je u predmetu *Orić* posrijedi bio samo jedan optuženi, a ne više njih i da je poređenje stoga neumjesno.⁷¹ Konkretno, tužilac obrazlaže da je prosječna količina dodijeljena po optuženom (56 sati) znatno veća od prosječne količine vremena po optuženom koju je iskoristio tužilac i koja je, prema tužiočevom proračunu, iznosila približno 42,5 sati.⁷² Žalbeno vijeće napominje da je ovaj broj u pogledu količine vremena koju je iskoristio tužilac po optuženom dobiven tako što je "tužiočeve vrijeme podijeljeno sa sedam", zbog toga što je "u najmanju ruku nezanemariv dio svog dokaznog postupka tužilac morao posvetiti zajedničkim elementima i aspektima predmeta (što se može smatrati najmanje jednom "jedinicom" jedankom jednom od šestorice optuženih)".⁷³

34. Žalbeno vijeće ne namjerava prihvati tužiočev argument da bi kriterijum proporcionalnosti nužno morao smatrati "zajedničke elemente" zasebnim "jedinicama" u proračunavanju vremena i da bi se na osnovu njega svakom optuženom morala dodijeliti jedna sedmina vremena odobrenog za izvođenje dokaza optužbe.⁷⁴ Ovaj argument na pogrešan način tumači činjenicu da se, na osnovu pravila 82(A) Pravilnika, svakom optuženom mora odobriti vrijeme da odgovori na zajedničke elemente tužiočeve teze utoliko ukoliko se oni tiču optužbi protiv njega.

35. Međutim, Žalbeno vijeće ističe da je količina vremena koja će se odobriti odbrani za izvođenje dokaza rezultat analize koja je uveliko uslovljena kontekstom. Shodno tome, faktori kao što je veći broj optuženih čine neumjesnim bilo kakvo striktno matematičko poređenje sa ranijim sudskim predmetima. U predmetu protiv više optuženih tužilac mora raspodijeliti vrijeme koje mu je stavljeno na raspolaganje za izvođenje dokaza kako bi mogao da dokaže krivicu svakog optuženog pojedinačno, za svako od krivičnih djela kojima se optuženi terete. To znači da nije vjerovatno da će svaki od optuženih pojedinačno osporavati svaki dokaz koji je izveo tužilac. Shodno tome, Žalbeno vijeće konstatuje da Odluka u predmetu *Orić* ne daje suštinske smjernice za ocjenu koji će se stepen neproporcionalnosti između vremena dodijeljenog tužiocu i vremena dodijeljenog pojedinom optuženom smatrati prevelikim u predmetu poput ovoga.⁷⁵

⁶⁹ Praljkova žalba, par. 20-22.

⁷⁰ Praljkova žalba, par. 22-27.

⁷¹ Odgovor, par. 25.

⁷² Odgovor, par. 25-26. Da bi izračunao prosječnu količinu vremena koju je iskoristio za jednog optuženog, tužilac je ukupan broj sati podijelio sa sedam, ocijenivši da su mu elementi zajednički za sve optužene odnijeli približno sedminu ukupnog vremena.

⁷³ Odgovor, par. 25.

⁷⁴ Odgovor, par. 25.

⁷⁵ Praljkova žalba, par. 20-27.

36. Praljkova odbrana tvrdi da činjenica da u predmetu ima više optuženih ne bi smjela služiti kao opravdanje za neproporcionalno skraćivanje dokaznog postupka odbrane za jednog optuženog, jer je "postojanje drugih optuženih u najmanju ruku jednako teret koliko i korist".⁷⁶ Praljkova odbrana naročito ističe argument da u svakom predmetu sa više optuženih postoji mogućnost da saoptuženi funkcionišu kao "*de facto* dodatni tužioci" i izvedu dokaze koji su inkriminirajući po ostale saoptužene.⁷⁷ Žalbeno vijeće napominje da se mogućnost da saoptuženi izvedu dokaze protiv drugih optuženih u istom sudskom postupku kompenzira zajamčenim pravom svakog optuženog na unakrsno ispitivanje svjedoka koje su pozvali drugi saoptuženi i činjenicom da svaki optuženi pravdobno može zatražiti dodatno vrijeme ako za to postoje valjani razlozi.⁷⁸

37. Pored toga, Praljkova odbrana tvrdi se proporcionalnost mora ocjenjivati s obzirom na "krajnju širinu" optužnice, koja sadrži 26 tačaka optužbi i "višestruke osnove odgovornosti koji se međusobno preklapaju".⁷⁹

38. Tužilac navodi da je, čak uzevši u obzir složenost predmeta, vrijeme dodijeljeno optuženima u razumnim granicama proporcionalno vremenu dodijeljenom tužiocu.⁸⁰ On obrazlaže da je Pretresno vijeće uzelo u obzir složenost predmeta i, putem detaljne analize spiska svjedoka svakog od optuženih, odvagnulo da li iskazi svjedoka prelaze okvire optužnice, da li su nerelevantni za optužbe navedene u optužnici ili repetitivni.⁸¹ Tužilac tvrdi da analiza koju je provelo Pretresno vijeće dubinom zadovoljava kriterijume definisane odlukama koje je u vezi sa sličnim pitanjima već ranije donijelo Žalbeno vijeće.⁸² Tužilac takođe podsjeća na to da strana optužbe nosi veći teret dokazivanja jer tužilac mora dokazati van razumne sumnje sve elemente za sve tačke optužnice, dok je za odbranu dovoljno da samo dovede u sumnju pojedine aspekte teze optužbe.⁸³

39. Žalbeno vijeće podsjeća na to da, kako stoji u Odluci u predmetu *Orić*, kad se razmatra proporcionalnost vremena odobrenog tužiocu i vremena odobrenog odbrani, optuženi nema "nužno /.../ pravo na istu količinu vremena ili na isti broj svjedoka kao i tužila/c/" koji je dužan da van razumne sumnje dokaže svaki element krivičnih djela koja se stavljuju na teret optuženom.⁸⁴ U predmetu sa više optuženih, proporcionalnost se ne razmatra samo s obzirom na teret dokazivanja koji nosi tužilac, nego i s obzirom na okolnost da svi dokazi koje izvodi tužilac ne služe za dokazivanje odgovornosti samo jednog optuženog. Žalbeno vijeće će uvjek uvažavati upućenost Pretresnog vijeća u tezu tužioca i njegovu ocjenu proporcionalnosti između vremena dodijeljenog svakom optuženom i vremena koje je tužilac utrošio na dokazivanje krivice tog optuženog, osim u

⁷⁶ Praljkova žalba, par. 28-29.

⁷⁷ Praljkova žalba, par. 28-29.

⁷⁸ Vidi pravilo 73ter Pravilnika. Vidi i Pobijanu odluku, par. 45.

⁷⁹ Praljkova žalba, par. 32.

⁸⁰ Odgovor, par. 20-24.

⁸¹ Odgovor, par. 29.

⁸² Odgovor, par. 31-34.

⁸³ Odgovor, par. 27.

situaciji kada je iz odluke Pretresnog vijeća vidljivo da je ta ocjena nerazumno disproporcionalna. U ovom slučaju, Žalbeno vijeće se nije uvjerilo da je ocjena Pretresnog vijeća nerazumno disproporcionalna. Tužiocu je bilo odobreno 316 sati za izvođenje njegovih dokaza protiv šest optuženih, a iskoristio je ukupno 297 sati. Pretresno vijeće konstatiše da je dodjeljivanjem 55 sati Praljkovoj odbrani Pretresno vijeće ostalo unutar razumnih granica koristeći svoja diskreciona ovlaštenja.

3. Adekvatni uslovi za izvođenje dokaza

40. Praljkova odbrana navodi da se Pobijanom odlukom optuženima ne daje "pravična prilika da svaki optuženi izvede svoje dokaze", kako se nalaže Odlukom u predmetu *Orić*.⁸⁵ Konkretno, Praljkova odbrana obrazlaže da Pobijana odluka to onemogućava i "de facto, radikalnim smanjenjem količine vremena" i time što se Praljkovoj odbrani konkretno preporučuje da eliminiše široke kategorije relevantnih dokaza.⁸⁶

41. Praljkova odbrana osporava četiri konkretna osnova kojima se u Pobijanoj odluci obrazlaže smanjivanje količine vremena, detaljno obrazlažući da se svi predloženi dokazi "neposredno odnose na navode Optužnice".⁸⁷ Prvo, Praljkova odbrana iznosi argument da se broj svjedoka na osnovu pravila 93 navedenih na njenom spisku na osnovu pravila 65ter, putem kojih se dokazuje dosljedan obrazac ponašanja optuženog Praljka, ne može smatrati pretjeranim. Naprotiv, Praljkova odbrana obrazlaže da se samo "pomno isplaniranom kombinacijom svjedoka" koje ona namjerava da pozove može adekvatno odgovoriti na sve tačke optužnice, a posebno na optužbu za progon i na pitanja u vezi sa *mens rea*.⁸⁸ Drugo, Praljkova odbrana se ne slaže sa stavom iz Pobijane odluke da predloženi dokazi o upućivanju humanitarne pomoći Muslimanima, o saradnji između Hrvata i Muslimana i o srpskoj agresiji "imaju malo ili nemaju nimalo veze sa predmetom" ili da bi bili redundantni.⁸⁹ Naprotiv, kako obrazlaže Praljkova odbrana, te teme su "od središnjeg značenja" za utvrđivanje uloge optuženog Praljka u navodnom udruženom zločinačkom poduhvatu i za pobijanje navoda o postojanju međunarodnog oružanog sukoba.⁹⁰ Treće, Praljkova odbrana obrazlaže da potencijalno skraćivanje vremena ne može biti osnov za smanjenje broja njenih svjedoka na osnovu pravila 92ter, naglašavajući da je ona taj mehanizam svjesno iskoristila na preporuku Pretresnog vijeća kako bi se na najmanju moguću mjeru smanjila potreba za svjedocima uživo.⁹¹ Najzad, ona obrazlaže da je pogrešan zaključak Pobijane odluke o tome da bi iskazi zajedničkih svjedoka mogli

⁸⁴ Odluka u predmetu *Orić*, par. 7.

⁸⁵ Praljkova žalba, par. 34.

⁸⁶ Praljkova žalba, par. 34.

⁸⁷ Praljkova žalba, par. 36.

⁸⁸ Praljkova žalba, par. 37-38.

⁸⁹ Praljkova žalba, par. 35.

⁹⁰ Praljkova žalba, par. 39-42.

⁹¹ Praljkova žalba, par. 43.

biti repetitivni, navodeći, naprotiv, da će ti svjedoci svjedočiti o "posebnim pitanjima kojima se ostali optuženi ne bave".⁹²

42. Pored toga, Praljkova odbrana obrazlaže da čak ni potpuno isključenje četiri kategorije dokaza koje se navode u Pobijanoj odluci ne može biti opravdanje za skraćivanje dokaznog postupka odbrane za traženih 56 sati i 30 minuta.⁹³ Konkretno, Praljkova odbrana ocjenjuje da "čak i ako *svaki* sporan svjedok u *potpunosti nestane*" iz dokaznog postupka Praljkove odbrane, uključujući i sve svjedoke na osnovu pravila 93 (6 sati i 40 minuta), sve svjedoke uživo koji se dupliciraju (20 sati i 30 minuta), sve svjedoke na osnovu pravila 92ter (17 sati i 20 minuta) i sve zajedničke svjedoke (5 sati i 35 minuta), to bi rezultiralo smanjenjem količine vremena samo za 50 sati i 5 minuta.⁹⁴ Praljkova odbrana podsjeća na to da je Pretresno vijeće, međutim, količinu vremena dodijeljenog Praljkovoj odbrani smanjilo za 67 sati i 25 minuta.⁹⁵ Praljkova odbrana obrazlaže da je taj disparitet upadljiv posebno zato što Pretresno vijeće nije tražilo da se te kategorije u cijelosti eliminišu, nego je samo sugerisalo da bi se one mogle smanjiti kako bi se uštedjelo na vremenu.⁹⁶

43. Tužilac odgovara da Praljkova odbrana nije dokazala zašto su gore navedene kategorije dokaza neophodne. Tužilac navodi još 12 tema ili kategorija dokaza za koje tvrdi da nose velik broj sati svjedočenja i za koje kaže da su "veoma daleko od srži predmeta".⁹⁷ Shodno tome, tužilac obrazlaže da je u Pobijanoj odluci opravdano zaključeno da bi Praljkova odbrana svoj dokazni postupak mogla skratiti na 55 sati ako smanji broj svjedočenja u vezi sa temama koje su izvan obima optužnice, svjedočenja koja bi imala malu ili ne bi imala nikakvu relevantnost za predmet ili bi bila potpuno repetitivna.⁹⁸

44. U Replici Praljkova odbrana uvodno iznosi da je 12 tema "perifernih" dokaza koje definiše tužilac prvi put postalo predmet diskusije upravo u Tužiočevom odgovoru.⁹⁹ Shodno tome, ona obrazlaže da nema dokaza da Pretresno vijeće dijeli stav tužioca da se te teme mogu smatrati "perifernim".¹⁰⁰ Pored toga, ona tvrdi da su dokazi za koje tužilac tvrdi da su samo "periferno" relevantni stvarno relevantni za pobijanje dokaza izvedenih u dokaznom postupku tužioca i da su nepohodni za dokazni postupak odbrane.¹⁰¹ Praljkova odbrana takođe tvrdi da "čak ako se u *potpunosti i eliminiše svaki* svjedok na račun kojeg je u Odgovoru iznijet prigovor", ona bi svoje

⁹² Praljkova žalba, par. 45.

⁹³ Praljkova žalba, par. 52-53.

⁹⁴ Praljkova žalba, par. 46-51.

⁹⁵ Praljkova žalba, par. 52.

⁹⁶ Praljkova žalba, par. 46, 52-53.

⁹⁷ Odgovor, par. 44.

⁹⁸ Odgovor, par. 43-45.

⁹⁹ Praljkova replika, par. 3.

¹⁰⁰ Praljkova replika, par. 3, fuznota 3.

¹⁰¹ Praljkova replika, par. 8-10.

Prijevod

vrijeme smanjila samo za približno 22 sata i 10 minuta.¹⁰² Praljkova odbrana nadalje obrazlaže da bi, čak i da ti dokazi jesu samo “periferno” relevantni, trebalo da joj se dā mogućnost i barem toliko vremena da te dokaze izvede u skraćenom obliku.¹⁰³

45. Razmatrajući prvo razumne granice smanjivanja količine vremena, Žalbeno vijeće napominje da potpuna eliminacija nabrojanih kategorija dokaza navedenih u Pobijanoj odluci kao osnov za skraćenje vremena ne pokriva u potpunosti potpuno smanjenje količine vremena koje je određeno.¹⁰⁴ Ako se smanjivanje količine vremena ostvaruje samo na osnovu tih kategorija dokaza, argument Praljkove odbrane bio bi uvjerljiv.

46. Međutim, Praljkova odbrana pogrešno identificuje osnov skraćenja vremena koji se navodi u Pobijanoj odluci povezujući ga isključivo sa nabrojanim temama. U Pobijanoj odluci jednostavno se kaže da “[n]a primjer, nekoliko svjedoka treba pristupiti kako bi svjedočilo o humanitarnoj pomoći koja je isporučivana Muslimanima; o saradnji između Hrvata i Muslimana tokom 1991. i 1992. i o srpskoj agresiji ...”.¹⁰⁵ Žalbeno vijeće napominje da i formulacija “na primjer” i nedorečen završetak rečenice, kako se čini, upućuju na to da su ove teme samo neke od onih za koje je Pretresno vijeće smatralo da su relevantne samo periferno. Shodno tome, Žalbeno vijeće ovu kategoriju dokaza tumači šire od grupe svjedoka koje navodi Praljkova odbrana. Zbog toga je količina vremena koja bi bila potrebna za iskaze svjedoka uživo o temama koje Pretresno vijeće navodi kao periferne ili repetitivne vjerovatno veća od procjene na maksimalno 50 sati i 5 minuta.¹⁰⁶ Žalbeno vijeće napominje da se Praljkova odbrana ujedno koncentrisala prvenstveno na te periferne teme i da ignoriše argument iz Pobijane odluke da bi mogla reducirati i repetitivne iskaze svjedoka u vezi s relevantnim temama.¹⁰⁷

47. Argument Praljkove odbrane kojim se insistira na tome da joj je Pretresno vijeće preporučilo da eliminiše široke kategorije relevantnih dokaza takođe je pogrešno tumačenje. Pobijana odluka ne sugeriše potpunu eliminaciju dokaza u vezi s tim “perifernim” temama, nego zapravo ima namjeru da ograniči vrijeme za njihovo izvođenje, u interesu efikasnosti i ekspeditivnosti. Pretresno vijeće je zaključilo samo to da Praljkov spisak na osnovu pravila 65ter sadrži “prevelik broj svjedoka” i da bi procijenjeno trajanje svjedočenja “moglo lako biti skraćeno”.¹⁰⁸

¹⁰² Praljkova replika, par. 4.

¹⁰³ Praljkova replika, par. 5.

¹⁰⁴ Vidi konketno povjerljivi dodatak priložen uz Žalbu Praljkove odbrane, Praljkov spisak na osnovu pravila 65ter, i Dodatni podnesak Praljkove odbrane.

¹⁰⁵ Pobijana odluka, par. 31.

¹⁰⁶ Praljkova žalba, par. 31.

¹⁰⁷ Pobijana odluka, par. 31.

¹⁰⁸ Pobijana odluka, par. 31, 33.

48. Žalbeno vijeće je već ranije zaključilo da Pretresno vijeće, iako mora opravdati smanjenje količine vremena tako što će naznačiti koje je dokumente i suprotstavljeni interese uzelo u obzir, nije dužno da do detalja “pojedinačno navede razloge i opravda” sve razloge tog smanjenja.¹⁰⁹ Pored toga, Žalbeno vijeće je u jednoj ranijoj prilici napomenulo da:

“[i]ako je pretresno veće obavezno da navede razloge za donošenje svoje odluke, ono ne mora detaljno da je obrazlaže. To što Pretresno veće u svom pismenom nalogu nije pomenulo konkretnе činjenice samo po sebi ne znači da ono nije uzelo u obzir date okolnosti.”¹¹⁰

U skladu s tim, Žalbeno vijeće poštuje diskreciono pravo Pretresnog vijeća u vezi s ocjenom relevantnosti i repetitivnosti dokaza navedenih u podnescima na osnovu pravila *65ter* mada se u Pobijanoj odluci poziva na samo nekoliko primjera tih tema.

C. Petkovićeva žalba

49. Pretresno vijeće je u Pobijanoj odluci dodjeljivanje 55 sati za izvođenje dokaza Petkovićeve odbrane zasnovalo na zaključcima (1) “da su iskazi jednog broja svjedoka repetitivni da su stoga zahtjevi za vrijeme u odnosu na njih često pretjerani”, (2) da Petkovićeva odbrana “ne koristi proceduru na osnovu pravila *92bis* do *quater*”, i (3) da Petkovićeva odbrana nije smanjila zahtjeve u pogledu vremena za neke svjedoke nakon što je utvrđeno da se oni nalaze i na spiskovima na osnovu pravila *65ter* drugih optuženih.¹¹¹

50. Petkovićeva odbrana navodi da Pretresno vijeće nije dalo adekvatno obrazloženje kojima bi opravdalo svoju ocjenu da je 55 sati dovoljna količina vremena za izvođenje dokaza Petkovićeve odbrane.¹¹² Ona traži da Žalbeno vijeće poništi Pobijanu odluku i Pretresnom vijeću izda uputstvo da odobri 89 sati za izvođenje njenih dokaza, “s eventualnim preinakama prema uobičajenoj diskreciji Pretresnog vijeća, ovisno o budućim promjenama okolnosti”.¹¹³

51. Petkovićeva odbrana je saglasna s tim da Pretresno vijeće ima pravo da utvrdi ograničenja kako bi se sprječilo uvođenje dokaza koji su nerelevantni ili repetitivni, ili zbog kojih bi “vrijeme i drugi resursi bili trošeni na krajnje neproporcionalan dok je vrlo malo vjerovatno da će oni imati bilo kakav uticaj na ishod predmeta”.¹¹⁴ Međutim, ona navodi da Pretresno vijeće nema pravo da nekom optuženom onemogući izvođenje dokaza za koje bi se “moglo ispostaviti da su korisni za tezu strane koja te dokaze uvodi”, što je upravo, kako ona tvrdi, Pretresno vijeće učinilo u Pobijanoj odluci.¹¹⁵

¹⁰⁹ Odluka o dodjeli vremena tužiocu po ponovnom razmatranju u predmetu *Prlić*, par. 25.

¹¹⁰ Odluka o izvođenju dokaza odbrane u predmetu *Milošević*, par. 7.

¹¹¹ Pobijana odluka, par. 35.

¹¹² Petkovićeva žalba, par. 14(c).

¹¹³ Petkovićeva žalba, par. 38.

¹¹⁴ Petkovićeva žalba, par. 13.

52. Petkovićeva odbrana na prvom mjestu ističe "vanrednu kompleksnost" Optužnice i navodi da joj je potrebno najmanje 89 sati za ispitivanje 22 svjedoka i uvođenje gotovo 800 dokaznih predmeta kako bi pokrila sva krivična djela navedena u Optužnici, koja optuženog tereti po osnovu svih mogućih oblika odgovornosti predviđenih Statutom.¹¹⁶ Konkretno, obrazlaže se da Petkovićeva odbrana mora osporiti dokaze koje je tužilac izveo pomoću više od 140 svjedoka i više od 4.500 dokaznih predmeta,¹¹⁷ da nema nikakvog sporazuma o činjenicama između odbrane i tužioca, i da je Pretresno vijeće formalno primilo na znanje više od 200 činjenica o kojima je presuđeno u drugim postupcima.¹¹⁸ Ona nadalje napominje da je Pretresno vijeće, u Odluci o smjernicama,¹¹⁹ zatražilo da se dokazni predmeti odbrane izvode putem svjedoka u sudnici, a samo izuzetno u situacijama kada su zadovoljeni izvjesni uslovi.¹²⁰ Tužilac odgovara da Petkovićeva odbrana previđa činjenicu da je odbrani za obranje presude o krivici po bilo kojoj od optužbi dovoljno da dovede u sumnju samo jedan element inkriminisanih krivičnih djela, dok tužilac mora dokazati svaki element svakog krivičnog djela.¹²¹

53. Petkovićeva odbrana takođe navodi da je Pretresno vijeće postupilo nerazumno kada je a priori na osnovu Petkovićevog spiska na osnovu pravila 65ter prepostavilo da će iskazi nekih svjedoka biti redundantni. Ona obrazlaže da će biti svjedoka koji će, iako se možda zaista pozivaju da svjedoče o sličnim *temama*, dati iskaze o različitim *činjenicama* povezanim sa tim temama "iz različitih perspektiva, u različitim kontekstima i sa različitim svrhama, u zavisnosti od položaja u kojem su se nalazili u relevantnom trenutku [...]."¹²² Petkovićeva odbrana navodi da je izvođenje tih dokaza isplanirala tako da se eliminišu sve potencijalne redundancije u iskazima koje će svjedoci davati i da bi Pretresnom vijeću mogla da dokaže odsustvo kumulativnih dokaza ako se to od nje zatraži.¹²³ Nadalje se obrazlaže da su sve teme koje je Pretresno vijeće definisalo kao teme kumulativnih dokaza "zapravo ključne tačke Petkovićeve odbrane i da, shodno tome, nalažu primjerenu elaboraciju".¹²⁴ Najzad, Petkovićeva odbrana navodi da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je a priori prepostavilo da je Petkovićeva odbrana u svom Dodatnom podnesku vrijeme potrebno za ispitivanje jednog svjedoka koji svjedoči i za nekog od drugih optuženih smanjila sa 3 sata na jedan sat.¹²⁵ Ona obrazlaže da je Pretresno vijeće na osnovu te greške pogrešno prepostavilo da se ista modifikacija može sprovesti i za ostale zajedničke svjedoke.¹²⁶

¹¹⁵ Petkovićeva žalba, par. 13, Petkovićeva replika, par. 12.

¹¹⁶ Petkovićeva žalba, par. 4-9 i 14; Petkovićeva replika, par. 15.

¹¹⁷ Petkovićeva žalba, par. 14(c).

¹¹⁸ Petkovićeva replika, par. 15.

¹¹⁹ Odluka o smjernicama, par. 35.

¹²⁰ Petkovićeva žalba, par. 14(b).

¹²¹ Odgovor, par. 48, gdje se upućuje na Odluku u predmetu *Orić*, par. 7.

¹²² Petkovićeva žalba, par. 18-23.

¹²³ Petkovićeva žalba, par. 24.

¹²⁴ Petkovićeva žalba, par. 16-23.

¹²⁵ Petkovićeva žalba, par. 24.

¹²⁶ Petkovićeva žalba, par. 24.

54. Tužilac odgovara da Petkovićeva odbrana nije objasnila zašto svjedoci koje je navelo Pretresno vijeće nisu repetitivni i zašto joj postupci za uvrštavanje pismenih dokaza ne odgovaraju kao način pribavljanja iskaza svjedoka.¹²⁷

55. Što se tiče kriterijuma proporcionalnosti u razumnim granicama između vremena Petkovićevoj odbrani odobrenog za izvođenje njenih dokaza i vremena odobrenog tužiocu, Žalbeno vijeće smatra da je Praljkovoj i Petkovićevoj odbrani odobrena jednaka količina vremena za izvođenje njihovih dokaza¹²⁸ i da se ta dvojica optuženih terete za ista krivična djela na osnovu istog oblika odgovornosti.¹²⁹ Imajući u vidu sličnosti između njihova dva predmeta i s obzirom na to da Petkovićeva odbrana ne iznosi nikakve daljnje argumente po pitanju proporcionalnosti, Žalbeno vijeće se uvjerilo da se obrazloženje iznijeto u okviru ocjenjivanja Praljkove žalbe može primijeniti i na Petkovićevu odbranu.

56. Žalbeno vijeće nadalje odbacuje argument Petkovićeve odbrane da u Pobijanoj odluci nije na odgovarajući način razmotrena i opravdana odluka da se količina vremena za dokazni postupak Petkovićeve odbrane smanji u odnosu na zatraženu.¹³⁰ Kako se Žalbeno vijeće već izjasnilo, pretresna vijeća su dužna da iznesu obrazloženje za odluku o dodjeli vremena za dokazni postupak pojedine strane u postupku tako što će navesti "koje je dokumente i informacije uzelo u obzir i koje je faktore razmotrilo pri ocjeni" koja je količina vremena primjerena.¹³¹ Žalbeno vijeće ponavlja da, međutim, pretresna vijeća nisu dužna da skraćenje vremena pojedinačno navedu i opravdaju za svaki pojedini dokaz koji strana u postupku predlaže.¹³² Žalbeno vijeće je ranije u tekstu već utvrdilo da je Pretresno vijeće na primjereno način navelo koje je dokumente i faktore uzelo u obzir prilikom odlučivanja o raspodjeli vremena i utvrdilo da te količine u načelu nisu nerazumne.¹³³ U skladu s tim, teret dokazivanja u postupku po žalbi nosi Petkovićeva odbrana, koja mora pokazati da nije tačno "da su relevantni faktori uzeti u obzir, a da irelevantnim faktorima nije pridata neopravdana težina",¹³⁴ odnosno da je odluka bila tako "nepravična ili nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionog ovlaštenja Pretresnog vijeća".¹³⁵

57. Žalbeno vijeće na prvom mjestu napominje da se u Pobijanoj odluci nekoliko konkretnih tema o kojima će svjedočiti više svjedoka zaista navodi kao primjer repetitivnosti svjedočenja:

Na primjer, Vijeće primjećuje da osam svjedoka treba svjedočiti o napadu ABiH na Konjic; da sedam svjedoka treba da govori o višenacionalnoj strukturi HVO-a i o izdaji Muslimana; da tri svjedoka

¹²⁷ Odgovor, par. 51.

¹²⁸ Pobijana odluka, par. 33, 37.

¹²⁹ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Izmijenjena optužnica, 16. novembar 2005.

¹³⁰ Petkovićeva žalba, par. 14(c).

¹³¹ Odluka o dodjeli vremena tužiocu po ponovnom razmatranju u predmetu *Prlić*, par. 25.

¹³² Odluka o dodjeli vremena tužiocu po ponovnom razmatranju u predmetu *Prlić*, par. 25.

¹³³ *Supra*, par. 21-29.

¹³⁴ Odluka o dodjeli vremena tužiocu po ponovnom razmatranju u predmetu *Prlić*, par. 30.

¹³⁵ Odluka po interlokutornoj žalbi Radivoja Milića, gdje je upućuje na par. 6 Odluke o privremenom puštanju na slobodu u predmetu *Stanišić*, par. 6, fusnota 10.

treba da svjedoče o tome da Milivoj Petković nije sudjelovao u operaciji "Jug" i da šest svjedoka treba da govori o činjenicama koje se odnose na spremnost HVO-a da kroz pregovore nađe rješenja sa ABiH.¹³⁶

Žalbeno vijeće konstatiše da je ovo sasvim razuman nivo konkretnosti i da Pretresno vijeće nije bilo dužno da iznese detaljniju analizu.

58. Nadalje, Žalbeno vijeće konstatiše da je potpuno nepotkrijepljen argument Petkovićeve odbrane da je Pretresno vijeće na osnovu pogrešno protumačenog Dodatnog podneska Petkovićeve odbrane izvelo zaključak da bi bilo moguće smanjiti procijenjenu količinu vremena za svjedoke koji svjedoče i za druge optužene. Žalbeno vijeće ne smatra relevantnim smanjenje od dva sata za ispitivanje jednog zajedničkog svjedoka o kojem je Praljkova odbrana govorila na konferenciji na osnovu pravila 73ter održanoj 21. aprila 2008., a ne u svom Dodatnom podnesku. Nadalje, ono smatra da Pretresno vijeće nije počinilo nikakvu grešku napomenuvši da je Praljkova odbrana za dva sata smanjila procijenjeno vrijeme potrebno za ispitivanje jednog svjedoka koji svjedoči i za druge optužene. Najzad, ono smatra da zaključak Pretresnog vijeća da bi se moglo uštediti vrijeme iskorišteno za ispitivanje svjedoka koji svjedoče i za druge optužene nije bio zasnovan na tome što je Praljkova odbrana smanjila procjenu potrebnog vremena za jednog od zajedničkih svjedoka, nego na činjenici da postoji još šest svjedoka koji ne svjedoče samo za jednog optuženog.

59. Najzad, Žalbeno vijeće ne prihvata argument da Pretresno vijeće na osnovu "relativno kratkih sažetaka" koje je Petkovićeva odbrana dostavila u okviru svog spiska na osnovu pravila 65ter nije moglo ocijeniti da postoje redundantni dokazi.¹³⁷ Prvo, Žalbeno vijeće napominje da pravilo 73ter Pravilnika izričito predviđa da su pretresna vijeća dužna da odrede trajanje dokaznog postupka pojedine strane na osnovu pregleda dokaza datog u spiskovima na osnovu pravila 65ter i podnescima dotične strane. Drugo, Žalbeno vijeće smatra da je jedna od svrha donošenja spiska na osnovu pravila 65ter to da strana pokaže relevantnost dokaza koje predlaže za izvođenje. Treće, iako Petkovićeva odbrana insistira na tome da će biti pozvani svjedoci putem kojih će biti pribavljeni "relevantni dokazi o raznim činjenicama u vezi sa tim (istim) temama" i da je ona to mogla i dokazati u dalnjem toku postupka,¹³⁸ Žalbeno vijeće napominje da je Petkovićeva odbrana već više puta dobivala priliku da razjasni svoj stav.¹³⁹ Četvrto, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće svoju odluku po pitanju repetitivnih dokaza donijelo na osnovu svoje upućenosti u činjenična i pravna pitanja ovog predmeta, kao i svog poznavanja dokaza koji su već u spisu. Žalbeno vijeće se stoga priklanja ocjeni Pretresnog vijeća da bi neki dokazi mogli da budu repetitivni. Žalbeno vijeće nadalje podsjeća na to da je Pretresno vijeće u Pobijanoj odluci izjavilo

¹³⁶ Pobijana odluka, par. 35.

¹³⁷ Petkovićeva žalba, par. 17.

¹³⁸ Petkovićeva žalba, par. 18, 21.

¹³⁹ Supra, par. 2-5.

da je spremno i na to da svoje odluke revidira u budućem toku suđenja i provjerava da li bi bilo primjerenodobravati dodatne količine vremena za dokazne postupke odbrane.¹⁴⁰

60. Iz gore navedenih razloga, Žalbeno vijeće konstatuje da Petkovićeva odbrana nije pokazala da je Pretresno vijeće počinilo bilo kakvu vidljivu grešku kada je odobrilo 55 sati za izvođenje dokaza Petkovićeve odbrane.

D. Ćorićeva žalba

61. Ćorićeva odbrana u svojoj žalbi izjavljuje da se pridružuje Petkovićevu žalbu. Ona tvrdi da bi, s obzirom na sličnost između činjenica koje bi išle u prilog Ćorićevu žalbi i činjenica obrađenih u Petkovićevu žalbi, Žalbeno vijeće Ćorićevu žalbu moglo riješiti i "bez objašnjenja konkretnih činjenica" od strane Ćorićeve odbrane.¹⁴¹

62. Tužilac odgovara da Pretresno vijeće nije postupilo nerazumno kad je vrijeme za potrebe Ćorićeve odbrane smanjilo sa 81 na 50 sati zbog toga što Ćorićeva odbrana ni u svojim sažecima na osnovu pravila 65ter(G) kao ni u žalbi nije objasnila zašto svjedoci koje je Pretresno vijeće okarakterisalo kao repetitivne to nisu, niti je pokušala smanjiti potrebno vrijeme korištenjem mogućnosti za svjedočenje koje joj daju pravila 92 bis do quater.¹⁴²

63. Kako je iznijeto gore u tekstu, Žalbeno vijeće je odbacilo argumente koje Petkovićeva odbrana iznosi u prilog svojoj žalbi. U skladu s tim, Žalbeno vijeće konstatuje da Ćorićeva odbrana nije dokazala da je Pretresno vijeće počinilo bilo kakvu vidljivu grešku kada je Ćorićevu odbrani za izvođenje njenih dokaza dodijelilo 55 sati.

E. Stojićeva žalba

64. Stojićeva odbrana navodi da je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoja diskreciona ovlaštenja kada je odobrilo samo 59 sati za izvođenje njenih dokaza. Ona traži da Žalbeno vijeće poništi Pobijanu odluku i naloži Pretresnom vijeću da usvoji njen prvobitni zahtjev da joj se odobri 68 sati za glavno ispitivanje, "što je u razumnim granicama proporcionalno dokaznom postupku tužioca i ujedno g. Stojiću daje pravičnu priliku za izvođenje svojih dokaza".¹⁴³

65. Stojićeva odbrana podsjeća na to da je tužiocu prvobitno bio odobren veći broj sati od onoga koji je on stvarno iskoristio za svoj dokazni postupak.¹⁴⁴ Ona navodi da bi trebalo da se svakom optuženom odobri najmanje jedna šestina vremena odobrenog tužiocu na početku postupka, zato što "tužiocu nisu bila postavljena ograničenja u korištenju vremena", pa bi i "Stojićeva odbrana

¹⁴⁰ Pobijana odluka, par. 45.

¹⁴¹ Ćorićeva žalba, str. 1.

¹⁴² Odgovor, par. 52-54.

¹⁴³ Stojićeva žalba, par. 20.

¹⁴⁴ Stojićeva žalba, par. 18.

trebala da se razmatra na sličan način”.¹⁴⁵ Tužilac napominje da Stojić prihvata da bi pravično rješenje problema bilo da se svakom od optuženih odobri jedna šestina vremena dodijeljenog tužiocu, i navodi da Stojić pogrešno pretpostavlja da bi trebalo da proračun bude zasnovan na 400 sati odobrenih tužiocu na početku postupka.¹⁴⁶

66. Žalbeno vijeće ne prihvata argument Stojićeve odbrane da bi se proporcionalnost morala zasnovati na količini od 400 sati prvobitno dodijeljenih tužiocu. Prvo, Žalbeno vijeće napominje da će odbrana pobijati dokaze koje je tužilac stvarno izveo, a ne dokaze koje je tužilac mogao izvesti da je iskoristio cjelokupno vrijeme koje mu je prvobitno dodijeljeno. Drugo, iako bi Žalbeno vijeće taj argument moglo prihvati da je skraćenje dokaznog postupka tužioca bilo sasvim dobrovoljno, ono napominje da je smanjenje količine vremena odobrene tužiocu bilo zapravo nametnuto odlukom sudskog vijeća.¹⁴⁷ Shodno tome, tvrdnja Stojićeve odbrane da “tužiocu nisu bila postavljena ograničenja u korištenju vremena” nije tačna.¹⁴⁸ Žalbeno vijeće nadalje napominje da se u ranijim odlukama u ovom predmetu izričito bavilo budućim problemom proporcionalnosti dokaznih postupaka odbrane kada je ocijenjivalo da li je odobrena razumna količina vremena za dokazni postupak tužioca:

[M]odalitete i dodjelu vremena koje optuženima stoji na raspolaganju za izvođenje dokaza. Kada sudski postupak dođe u tu fazu, Žalbeno vijeće podsjeća da će, prema praksi Međunarodnog suda, Pretresno vijeće biti obavezno primjeniti dugogodišnji princip ravnopravnosti strana u postupku kako bi osiguralo da se odnos između raspoloživog vremena i broja svjedoka dodijeljenih objema stranama rukovodi osnovnim načelima srazmernosti.¹⁴⁹

U skladu s tim, Žalbeno vijeće konstatiše da količina vremena koju je odredilo Pretresno vijeće na osnovu 316 sati, koliko je tužiocu stvarno stavljeni na raspolaganje umjesto 400 prvobitno odobrenih sati, nije nerazumna.¹⁵⁰

67. Drugo, Stojićeva odbrana navodi da je Pretresno vijeće smanjilo broj sati zbog navodne redundantnosti nekih od predloženih svjedočenja, ne dajući obrazloženje tog smanjenja za svakog pojedinog svjedoka.¹⁵¹ Stojićeva odbrana obrazlaže da “iskazi 24 svjedoka uživo koji će biti dati na sudenju neće biti repetitivni ni redundantni u odnosu na dokaze o događajima koje je tužilac izveo u svom dokaznom postupku”, nego su upravo neophodni za pobijanje dokaza Tužilaštva.¹⁵²

¹⁴⁵ Stojićeva žalba, par. 18.

¹⁴⁶ Tužiočev odgovor, par. 40.

¹⁴⁷ *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o prihvatanju novih mjera u cilju okončanja suđenja u razumnom roku, 13. novembar 2006.

¹⁴⁸ Stojićeva žalba, par. 18.

¹⁴⁹ Odluka o dodjeli vremena tužiocu po ponovnom razmatranju u predmetu *Prlić*, par. 38.

¹⁵⁰ Pobjijana odluka, par. 8.

¹⁵¹ Stojićeva žalba, par. 12.

¹⁵² Stojićeva žalba, par. 13.

68. Tužilac odgovara da Stojićeva odbrana samo iznosi "nepotkrijepljene tvrdnje" jer ne daje nikakve konkretne primjere zašto bi iskazi zajedničkih svjedoka ili svjedoka koji se ponavljaju bili relevantni i neredundantni.¹⁵³

69. Žalbeno vijeće ponavlja da prilikom određivanja količine vremena koje treba da se dodijeli odbrani za izvođenje njenih dokaza Pretresno vijeće nije dužno da svoju odluku obrazloži komentarišući svaki pojedini dokaz koji je predložila odbrana. Žalbeno vijeće konstatuje da Stojićeva odbrana nije pokazala da je Pretresno vijeće počinilo bilo kakvu vidljivu grešku u ocjeni količine vremena za potrebe dokaznog postupka Stojićeve odbrane.

¹⁵³ Odgovor, par. 38-39.

V. DISPOZITIV

70. Na osnovu gorenavedenog, Žalbeno vijeće,

ODBIJA Praljkovu žalbu;

ODBIJA Petkovićevu žalbu;

ODBIJA Čorićevu žalbu;

ODBIJA Stojićevu žalbu; i

POTVRĐUJE Pobijanu odluku.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, a mjerodavan je tekst na engleskom.

Dana 1. jula 2008.,
Haag,
Nizozemska.

/potpis na originalu/
sudija Fausto Pocar,
predsjedavajući sudija

[pečat Međunarodnog suda]